

computerschaak

Veel grootmeesters zien (of zagen) niets in het gebruik van schaakcomputers. Ze kunnen (konden) zich niet voorstellen dat een machine ooit een goede zet zou bedenken of een goede analyse zou produceren. Daar tegenover waren er in het begin van de jaren tachtig verhalen over grootmeesters in omloop, die bij hun voorbereiding computers zouden gebruiken. Dit werd toen als een ongunstige, bijna kwalijke zaak voorgesteld. Er is hier evenwel sprake van een dilemma: (1) een computer speelt slecht en dus hebben grootmeesters er niets aan of (2) een grootmeester gebruikt een computer en dus speelt hij redelijk.

Kevin Spraggett

In Nederland heeft grootmeester Genna Sosonko de mogelijkheden van schaakcomputers van het begin af aan onderkend. In een interview (26 augustus 1980) zei hij: "Je bedoelt als een schaakcomputer net zo sterk is als een grootmeester? Ik heb nooit zoveel in die richting gedacht. Maar ik denk dat het zeker *niet nadelig* zal zijn voor de menselijke schaakwereld. Het wordt alleen nog maar interessanter. Dat computerschaak zal een grote rol gaan spelen, daar ben ik van overtuigd".

Dubbele moraal

■ JAAP VAN DEN HERIK

Analyse

Computers worden tegenwoordig regelmatig bij de voorbereiding gebruikt, zoals Sosonko destijds al aankondigde (cf. Van den Herik, 1983, p. 464; *Computerschaak, Schaakwereld en Kunstmatige Intelligentie*). We noemen hier Chessbase en NICbase. Maar op topniveau worden ze zelfs ook al ingezet als secondant. In het maartnummer van de *ICCA Journal* (Vol. 13, No. 1, pp. 29-33) beschrijven Peter Jansen (Carnegie-Mellon University) en Johanthan Schaeffer (University of Alberta) hoe Deep Thought de Canadese Grootmeester Kevin Spraggett gesecondeerd heeft in zijn match met Arthur Joesopov. Naast de openingsvoorbereiding kan een computerprogramma dienst doen bij het analyseren van afgebroken partijen en bij de *post-mortem* analyse. In de match Spraggett-Joesopov waren er geen afgebroken partijen: derhalve is het niet mogelijk om daarvan een voorbeeld te geven. Maar Jansen en Schaeffer geven wel een mooi voorbeeld van de kracht van Deep Thought bij het voorbereiden. Het volgt hieronder in verkorte vorm. Spraggett overwoog om de Tarasch-verdediging te spelen met zwart. Hij bekeek daartoe een gepubliceerde analyse met een aantal opmerkingen van wereldkampioen Gary Kasparov. In de partij was 19. P_{xg}7 gespeeld met een onduidelijke aanval voor wit, die zwart bleek te kunnen overleven.

Deep Thought kwam vanuit diagram 1 evenwel met een prachtige variant: 19. P_{xh}6! g_xh6 20. L_xf6 P_e3 21. D_d2 T_c2 (niet 21. ..., P_xd1? 22. D_h6) 22. D_d3 L_f5

23. L_e4!! Deze zet was tot dan toe in menselijke analyses over het hoofd gezien. Overigens is ook 23. L_h3 een goede zet voor wit. 23. ..., T_xe4 24. f_xe3 T_c6 25. L_c3 met groot voordeel voor wit.

Conclusie

Spraggett vertelde na afloop dat hij als hij de match tegen Joesopov gewonnen had, geïnteresseerd was geweest om met het computerexperiment door te gaan. Zijn volgende tegenstander was dan Karpov geweest. Natuurlijk was Deep Thought in zijn huidige vorm o.a. door zijn slechte gebruikersvriendelijkheid nog niet erg geschikt om op te treden als secondant. Jansen en Schaeffer stellen op dit gebied een aantal verbeteringen en suggesties voor. Maar waar het om gaat is dat de tijd niet ver meer weg is dat computers volwaardige secondanten van grootmeesters worden.

Schakend Nederland - mei 1990

Prof. dr. H.J. van den Herik: Dubbele moraal